17ο ΦΥΛΛΟ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

Στα τρία προηγούμενα φύλλα (14ο -15ο -16ο) ασχοληθήκαμε με :

Α. τους βασικούς όρους μιας πρότασης (υποκείμενο, ρήμα, αντικείμενο, κατηγορούμενο) και πώς να τους αναγνωρίζουμε σε μια πρόταση. Είδαμε ποια ρήματα είναι μεταβατικά (αυτά που έχουν αντικείμενο), ποια αμετάβατα (αυτά που δεν έχουν αντικείμενο) και ποια συνδετικά (συνδέουν το υποκείμενο με το κατηγορούμενο) (φύλλο 14ο)

Β. Με τις διαθέσεις των ρημάτων (ενεργητική- παθητική- μέση- ουδέτερη) και πώς να τις αναγνωρίζουμε (φύλλο 15ο)

Γ. Με τις προτάσεις που συντακτικά έχουν το σχήμα Υ-Ρ-Α (υποκείμενο- ρήμα- αντικείμενο), οι οποίες είναι ενεργητικής σύνταξης και τις προτάσεις που έχουν το σχήμα Υ-Ρ-ΠΑ (υποκείμενο- ρήμα- ποιητικό αίτιο), οι οποίες είναι προτάσεις παθητικής σύνταξης. Είδαμε επίσης πως μπορούμε να μετατρέψουμε από ενεργητική σύνταξη σε παθητική και αντίστροφα. (φύλλο 16ο)

<u>Σε αυτό το φύλλο θα προσπαθήσουμε να αναφέρουμε συγκεντρωτικά τα διάφορα συντακτικά σχήματα των προτάσεων όσον αφορά τους βασικούς τους όρους.</u>

Συντακτικά σχήματα

Α. Η πρόταση να έχει το σχήμα Υ-Ρ (υποκείμενο- ρήμα) . Η πρόταση μου δηλαδή να έχει μόνο υποκείμενο και ρήμα.

π.χ. *Ο Γιώργος τρέχει*. (ρήμα: τρέχει, υποκείμενο: (ποιος τρέχει;) Ο Γιώργος

Β. Η πρόταση να έχει το σχήμα Υ-Ρ-Α (υποκείμενο- ρήμα- αντικείμενο). Η πρότασή μου δηλαδή να έχει υποκείμενο, ρήμα, αντικείμενο.

π.χ. *Ο κηπουρός ποτίζει τον κήπο*. (ρήμα: ποτίζει, υποκείμενο: (ποιος ποτίζει;) ο κηπουρός, αντικείμενο: (τι ποτίζει;) τον κήπο

Γ. Η πρόταση να έχει το σχήμα Υ-Ρ-Α-Α. Η πρότασή μου δηλαδή να έχει υποκείμενο, ρήμα και δύο ή περισσότερα αντικείμενα.

π.χ. *Η Μαρία βοήθησε την Καίτη και την Ειρήνη*. (ρήμα: βοήθησε, υποκείμενο: (ποιος βοήθησε;) η Μαρία, αντικείμενα: (ποιον βοήθησε;) την Καίτη, την Ειρήνη

π.χ. *Ο Νίκος μου έδωσε το βιβλίο.* (ρήμα: έδωσε, υποκείμενο: (ποιος;) ο Νίκος, αντικείμενο1: (τι;) το βιβλίο, αντικείμενο2 : (σε ποιον;) μου-εμένα

Δ. Η πρόταση να έχει το σχήμα Υ-ΣΡ-Κ (υποκείμενο- συνδετικό ρήμα- κατηγορούμενο). Η πρόταση μου δηλαδή να έχει υποκείμενο, συνδετικό ρήμα και κατηγορούμενο.

π.χ. *Ο Μανώλης είναι κακόκεφος*. (συνδετικό ρήμα: είναι, υποκείμενο: (ποιος είναι;) ο Μανώλης, κατηγορούμενο: (τι είναι;) κακόκεφος

Ε. Η πρόταση μου να έχει το σχήμα Υ-Ρ-ΠΑ (υποκείμενο- ρήμα- ποιητικό αίτιο). Η πρόταση μου να έχει δηλαδή υποκείμενο, ρήμα και ποιητικό αίτιο.

π.χ. *Ο κήπος ποτίζεται από τον κηπουρό*. (ρήμα: ποτίζεται, υποκείμενο: (ποιος ποτίζεται;) ο κήπος, ποιητικό αίτιο: (από ποιον;) τον κηπουρό.

* Αν θυμάσαι από το προηγούμενο φύλλο τις προτάσεις που έχουν το σχήμα Υ-Ρ-Α τις ονομάζω προτάσεις ενεργητικής σύνταξης, ενώ τις προτάσεις που έχουν το σχήμα Υ-Ρ-ΠΑ τις ονομάζω προτάσεις παθητικής σύνταξης.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Προσπάθησε να βρεις ποιο σχήμα έχουν οι παρακάτω προτάσεις.

Οι αγρότες θερίζουν τα χωράφια. (Υ-Ρ-Α)

Η Μαρία γυμνάζεται. (Υ-Ρ)

Ο τσοπάνης έβοσκε τα πρόβατα. ( )

Το μωρό ξύπνησε. (……)

Η κυρία Νίτσα είναι φαρμακοποιός. (……)

Ο Νίκος φαίνεται ενθουσιασμένος. (……..)

Η τροχαία του αφαίρεσε το δίπλωμα οδήγησης. (……)

Η αδερφή μου μού φανέρωσε ένα μυστικό της. (……)

Το δάσος κάηκε από την φωτιά. (……)

Το πάρκο καθαρίστηκε από τον δήμο. (……)

2. Βρες τι είναι οι υπογραμμισμένες λέξεις των παρακάτω προτάσεων.
(υποκείμενο, ρήμα, συνδετικό ρήμα, αντικείμενο, αντικείμενο1, αντικείμενο2, κατηγορούμενο, ποιητικό αίτιο)

Ο τσοπάνης έβοσκε τα πρόβατα. (υποκείμενο) (ρήμα) (αντικείμενο)

Το μωρό ξύπνησε. (……) (……..)

Η κυρία Νίτσα είναι φαρμακοποιός. (……) (……..) (……)

Ο Νίκος φαίνεται ενθουσιασμένος. (……) (……) (……)

Η τροχαία του αφαίρεσε το δίπλωμα οδήγησης.
(……) (……) (……) (……..)

Η αδερφή μου μού φανέρωσε ένα μυστικό της.
(……) (……..) (……) (……)

Το δάσος κάηκε από την φωτιά. (……) (……..) (……)